

## **АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ**

**Ілля Анатолійович МАТВІЙЧУК,**

*здобувач Харківського національного  
університету внутрішніх справ*

У царині мобілізаційної підготовки та мобілізації в умовах дії правового режиму воєнного стану регулюючий вплив держави досягається за рахунок особливих адміністративно-правових форм, які забезпечують дотримання верховенства права, законності, справедливості і рівності усіх перед конституційним обов'язком із захисту Вітчизни.

Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук і В. В. Зуй розглядають «форму» як «вид, будь-який зовнішній вияв певного змісту, форми управління – це шляхи здійснення такого цілеспрямованого впливу, тобто форми управління показують, як практично здійснюється управлінська діяльність» [1, с. 132].

Як адміністративно-правові форми взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів на регіональному рівні А. Русецький розглядає «визначений нормами чинного законодавства зовнішній вираз практичної діяльності правоохоронних органів, яка спрямована на те, щоб забезпечити ефективну спільну роботу відповідних правоохоронних органів на регіональному рівні задля досягнення конкретної, чітко встановленої мети» [2, с. 8].

Так, в основі адміністративно-правової форми лежить її особлива мета, яка відображає певну грань єдиного адміністративно-правового механізму, визначає її місце у системі інших адміністративно-правових форм, а також передбачає властиві виключно їй методи

У сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації адміністративно-правові форми мають свою специфіку. Однією з провідних адміністративно-правових форм мобілізаційної підготовки та мобілізації в умовах дії правового режиму воєнного стану є нормотворчість. Сутність останньої зводиться до постійного оновлення положень вітчизняного законодавства з питань мобілізації, приведення його у відповідність до реальних викликів воєнного стану, мобілізаційних потреб держави, суспільних очікувань, завдань, визначених на рівні міжнародного партнерства в оборонній сфері. Нормотворчість (законотворчість та підзаконна нормотворчість) є основою досягнення державою провідних євроатлантичних стандартів, документального закріплення процесу прийняття управлінських рішень різного рівня.

Окремо слід розглянути адміністративно-правову форму планування. У контексті осмислення даної форми слід зазначити, що мобілізаційна оцінка ситуації надає інструмент планувальникам мобілізації для систематичної оцінки потреб та варіантів мобілізації. Мобілізаційна база повинна підтримуватися постійно та вимагає певного кола ресурсів. Двома найважливішими ресурсами є людські ресурси та потужності промислової бази через

час та витрати, пов'язані з підготовкою кваліфікованого військового та цивільного персоналу, а також технологічно складного військового обладнання. Успішне планування та проведення мобілізації під час криз залежить від наявності точних даних щодо готовності підрозділів та попередньо навченого окремого особового складу, цивільних працівників та іншого необхідного забезпечення. Демобілізація – це процес переходу від конфліктної ситуації або від військової структури воєнного часу та економіки, що базується на обороні, до мирної конфігурації, зберігаючи при цьому національну безпеку та економічну життєздатність. З точки зору спільної військової діяльності, плани демобілізації повинні відображати постконфліктні місії та бути синхронізованими з планами операцій з відновлення, реорганізації та передислокації. В ідеалі, планування демобілізації має розпочатися невдовзі після початку мобілізації [3].

Законом України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» визначено, що «мобілізаційний план - сукупність документів, які визначають зміст, обсяги, виконавців, порядок і строки здійснення заходів щодо мобілізаційного розгортання Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, переведення національної економіки, діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, системи забезпечення життєдіяльності населення на функціонування в умовах особливого періоду» [4].

Так, адміністративно-правова форма планування дозволяє завчасно визначати необхідні заходи мобілізаційного розгортання, кроки, необхідні поступового переведення вітчизняної економіки на воєнні потреби, забезпечувати злагоджений перехід від мобілізації до демобілізації, враховувати потенційно можливі проблеми та виклики, а також завчасно планувати заходи, спрямовані на їх вирішення.

Варто зважати і на адміністративно-правову форму обміну інформацією, яка дозволяє збалансовувати щоденні інформаційні потоки на рівні органів і підрозділів, що володіють тими чи іншими відомостями, важливими у процесі мобілізаційної підготовки і мобілізації, формує цілісне інформаційне середовище, у якому про кожну дію військовозобов'язаного громадянина у фінансово-економічній, соціальній, освітній та інших сферах стає відомо відповідним контролюючим органам, що можуть у разі потреби оперативно обмінюватися такою інформацією задля забезпечення мобілізаційних потреб держави.

Таким чином, адміністративно-правові форми дозволяють структурувати управлінську діяльність, визначити відносно самостійні організаційні та правові структури, за допомогою яких можливо здійснювати системний і цілеспрямований вплив на суспільні відносини у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації, зберігати його ефективність у кризових умовах воєнного стану.

**Список використаних джерел:**

1. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Харків: Право, 2010. 624 с.
2. Русецький А. А. Адміністративно-правове забезпечення взаємодії та координації діяльності правоохоронних органів на регіональному рівні в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2019. 44 с.
3. Joint Mobilization Planning // Joint Chiefs of Staff: сайт. URL: [https://www.bits.de/NRANEU/others/jp-doctrine/jp4\\_05%2806%29.pdf](https://www.bits.de/NRANEU/others/jp-doctrine/jp4_05%2806%29.pdf).
4. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 № 3543-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text>.